

Kaupunginhallitus 23.01.2023 § 22

§ 22

Valtuustoaloite tienvarsien pölyttäjien ja niittylajiston suojelemiseksi niittokertoja harventamalla (kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Mannermaa Anne
Kesti Simo
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja Isotalo Olli

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi valtuutettu Ville Laakson ym. 24.10.2022 tekemään valtuustoaloitteeseen tienvarsien pölyttäjien ja niittylajiston suojelemiseksi niittokertoja harventamalla ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Valtuustoaloite

Ville Laakso ja 37 muuta valtuutettua ovat tehneet 24.10.2022 valtuustoaloitteen tienvarsien pölyttäjien ja niittylajiston suojelemiseksi niittokertoja harventamalla.

Valtuustoaloitteessa todetaan seuraavaa:

”Hyönteisten maailmanlaajuinen väheneminen näkyy myös Suomessa. Maamme tärkeimmistä pölyttäjähönteisistä, eli kimalaisista, perhosista ja mehiläisistä viidesosa on uhanalaisia. Tilanne on myös ihmisen kannalta huolestuttava, sillä 75 prosenttia viljelykasveista on hyönteispölytyksestä riippuvaisia. Eräs syy hyönteisten häviämiseen on elinympäristöjen häviäminen ja pirstoutuminen. Maatalouden muutoksen myötä hyönteisille ei ole enää tarjolla niille tyypillisiä elinympäristöjä, eli niittyjä tai ketoja. Harvat sopivat elinympäristöt ovat pirstoutuneet erilleen, ja niillä olevan lajiston perimä köyhtyy. Ongelmaan voitaisiin tarjota yksinkertainen ratkaisu huomioimalla teiden varret potentiaalisina elinympäristöinä niittukasveille ja pölyttäjille. Teiden varsia pitkin lajit voivat myös levitä ja ehkäistä elinympäristöjen pirstoutumisen tuomia ongelmia. Maanteiden pientareet kuitenkin niitetään monissa tapauksissa kaksi kertaa kesässä: ensimmäisen kerran juhannuksen aikoihin ja toisen kerran heinä–syyskuussa. Tällöin pölyttäjille arvokkaat kasvit eivät ehdi kukkia ja lisääntyä ennen alkukesän niittoa. Kasvien ja pölyttäjien kannalta parempi ratkaisu olisi niittokertojen harventaminen ja myöhäistäminen loppukesään ja syksyyn. Teiden varsien hoidossa keskeistä on liikenneturvallisuus ja tämä täytyy luonnollisesti huomioida kaikissa käytännöissä.

Liikenneturvallisuuden osalta Suomen ympäristökeskus on esittänyt, että mahdollinen alkukesän niitto voitaisiin rajoittaa vain pientareen tienpuoleiseen osaan, esimerkiksi yhden niittokoneen terän leveydeltä. Tämä voisi riittää pitämään tien reunan riittävän avoimena liikenneturvallisuuden vaarantumatta - jättäen kuitenkin tilaa myös arvokkaille kasvi- ja hyönteislajeille.”

Valtuutetut esittävät, että Espoo, liikenneturvallisuus huomioiden, aikatauluttaa teiden varsien niiton pölyttäjien suosimien kasvien kukinta-aikojen ulkopuolelle, esimerkiksi loppukesään ja syksyyn.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Liikenneväylien pientareita niitetään tai murskataan liikenneturvallisuuden parantamiseksi sekä vesakoitumisen ehkäisemiseksi. Nämä toimenpiteet mahdollistavat myös väylien kuivatuksen toiminnan, sillä tiheä piennarkasvillisuus haittaa sadeveden valumista väylän pinnalta ojiin ja veden kulkua ojissa. Toimivalla kuivatuksella varmistetaan väylän rakenteiden kestävyys ja kantavuus. Vesakot puolestaan vähentävät pientareiden lumitilaa ja haittaavat näin väylien auraamista talvella. Kunnossapidon työohje perustuu hoitoluokitukseen, joka ottaa kantaa leikkauskertoihin ja laatutasoon, mutta ei vahvasti niiton ajankohtaan. Paikoin niitto on kuitenkin tarpeen tehdä jo kesäkuussa näkemäalueiden vuoksi, paikoin riittää, kun alueet niitetään loppukesällä tai syksyllä.

Espoon niittyjen ja avointen alueiden toimenpideohjelma valmistui 2021. Sillä ohjataan sekä suunnittelua että kunnossapitoa parantamaan itse niittyverkostoa sekä sen monimuotoisuutta. Työn yhteydessä todettiin, että katujen ja muiden väylien pientareet ovat tärkeitä yhteyksiä niittyverkoston osien välillä ja kasvillisuuden sekä sen tarjoamien elinympäristöjen monimuotoisuuden ylläpitäjänä. Ohjelmaan tehdyissä maastokartoituksissa myös havaittiin, että vieraslajit kuten lupiini ovat levinneet laajasti Espoon avoimilla alueilla mm. pientareilla ja niiden torjuntaan oikea-aikaisilla niitoilla täytyy kiinnittää erityisesti huomiota, jotta vieraslajit eivät tukahduta muuta kasvillisuutta ja näin köyhdytä kasvilajistoa. Lupiinit mm. täytyy niittää kesäkuun loppupuolella niiden kukinnan alkuvaiheessa ennen siementen kypsymistä leviämisen ehkäisemiseksi. Toimenpideohjelman jalkautus on aloitettu kesän 2022 aikana ja siihen liittyen mm. niittyjen hoidon laatukierros tehtiin ensimmäisen kerran kuluneena kesänä. Piennarniittojen vaikutus monimuotoisuuteen ja pölyttäjiin on siis jo tunnistettu, kuten myös tarve vieraslajien leviämisen ehkäisy. Seuraavaksi täytyy kartoittaa ja ohjeistaa sekä pientareiden niittojen aikataulutusta että alueille levinneitä vieraslajeja siten, että alkukesällä varmistetaan näkemäalueet ja turvallisuus sekä mahdollisuuksien mukaan vieraslajien nk. valikoivat niitot. Muuten väylien pientareiden ja avoimien reunojen niittoa voidaan silloin myöhentää, jolloin kasvillisuus saa kasvaa ja kukkia omassa tahdissaan, mikä tarjoaa pölyttäjiille ja linnustolle uusia elintiloja. Samalla niittokertoja voidaan optimoida tarpeen mukaisiksi ja kokeilla mahdollisesti myös nk. vuoroniittoa, jolloin alue niitetään vain joka toinen vuosi. Tämän kaiken valmisteluun ei kunnossapidossa ole erillistä resurssia, joten suunnittelu ja toteuttaminen tulevat jakautumaan useamman vuoden ajalle.

Tavoitteenamme kuitenkin on, että ensi kesänä pääsisimme kokeilemaan jollain alueella niittojen ohjelmointia ja keräämään lisää tietoja mm. vieraslajien levinneisyydestä ja kokemuksista parhaista ja

kustannustehokkaimmista käytännöistä, joilla pidämme yllä myös luonnon monimuotoisuutta.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustoaloite tienvarsien pölyttäjien ja niittylajiston suojelemiseksi niittokertoja harventamalla

Tiedoksi